

onen

dvården

tionsp

Innovationsplattformen

Årsberättelse 2019

Förord

2019 har varit ett intensivt år för Innovationsplattformen med många spännande projekt, intressanta samtal och lärorika möten med innovatörer. Vi har arbetat vidare med att skapa ett starkt och hållbart innovationssystem för hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen (VGR), där medarbetardriven innovation samt hållbara processer för hållbar samverkan med akademi och näringsliv utgör viktiga grundstenar.

Det är inspirerande att så många verksamheter och hälso- och sjukvårdsmedarbetare i VGR känner ett stort engagemang för att bidra till vårdens utveckling. Detta visar sig bland annat i det stora antal innovativa medarbetare som varje år kontaktar Innovationsplattformen.

Vi är en viktig del i det regionala ekosystemet i Västra Götalandsregionen, där aktörer med olika expertkunskaper bidrar för att skapa bästa, möjliga förutsättningar för innovation. VGR har ett gott anseende nationellt vad gäller att samverka över organisationsgränserna.

I vår årsberättelse kan du läsa om några av höjdpunkterna från Innovationsplattformens verksamhetsår. Vi beskriver bland annat hur vi har arbetat för att uppnå våra mål, hur Innovationsfonden har utvecklats, hur vi har stöttat i regionala strategiska initiativ samt hur vi har deltagit i samverkansprojekt, både inom och utanför VGR.

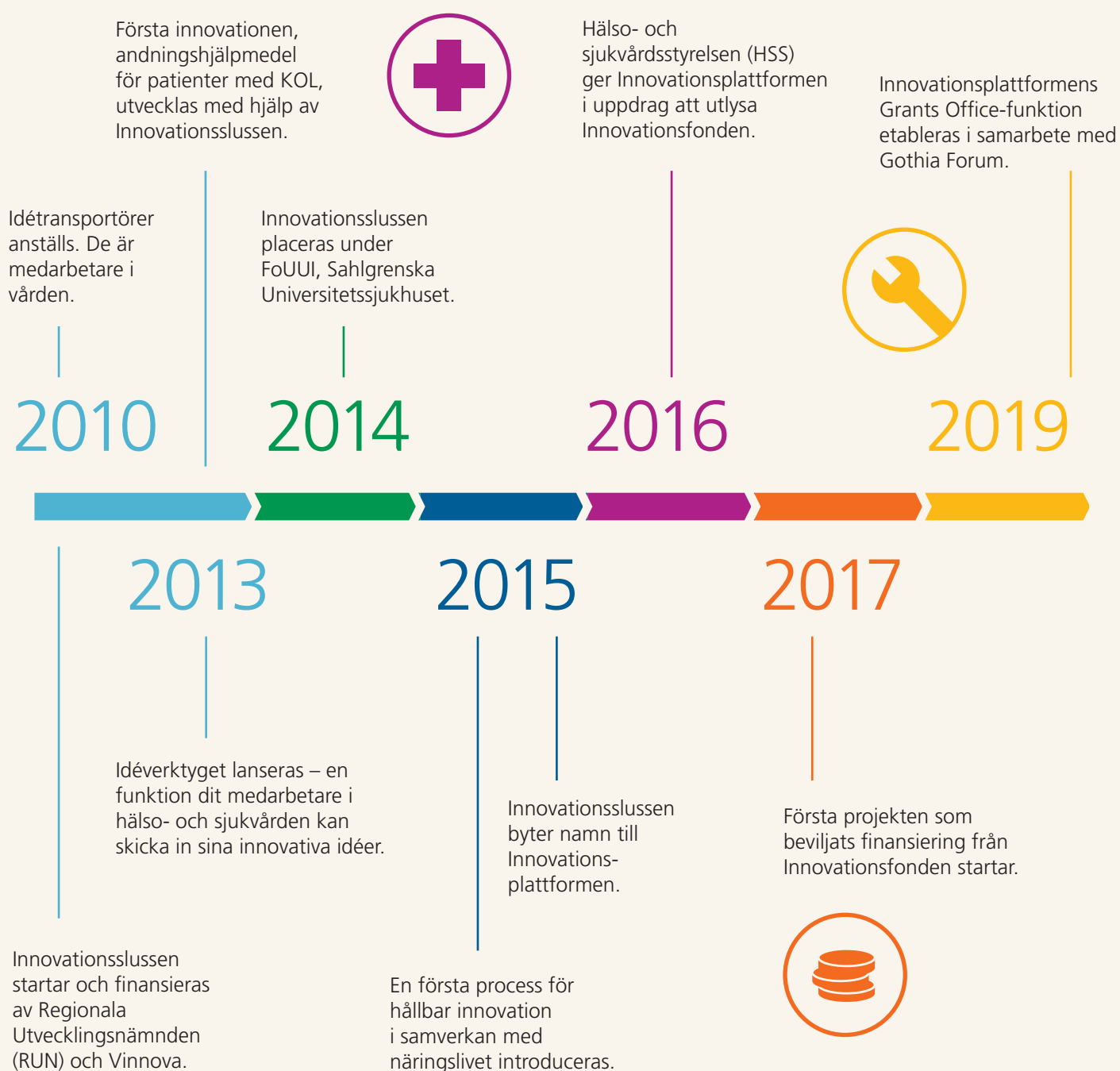
Jag ser nu fram emot ett decennium då många innovationer kommer introduceras i hälso- och sjukvården. Innovationer som kommer att utvecklas i samverkan och som kommer att bidra till ett gott liv för patienter, invånare och medarbetare.

Lina Strand Backman
Innovationschef
Innovationsplattformen

Innovationsplattformens historia

Innovationsplattformen har funnits i många år. Nedan visas några viktiga nedslag i vår historia.

1. Innovationsplattformen bygger ett starkt och hållbart innovationssystem i hälso- och sjukvården

Kommuner och regioner står inför stora utmaningar med ett ökat kostnadstryck, ändrad demografi med en större andel äldre samt förändrade krav från olika brukar- och patientgrupper. Dessa utmaningar ställer krav på radikalt nytänkande när det gäller utformningen av framtidens offentliga tjänster¹.

Även den nationella strategin för life science² framhåller att en stark innovationskultur inom hälso- och sjukvården i Sverige gagnar såväl patienter som medarbetare. I strategin betonas även att forskning och innovation är grundläggande för hälso- och sjukvården, tandvården och verksamheter inom social omsorg. Även samverkan med näringsliv och akademi är nödvändig. För detta krävs praktiska förutsättningar och tydliga incitament. Samverkan måste skapa ett mervärde för de medverkande patienterna, personalen och verksamheterna.

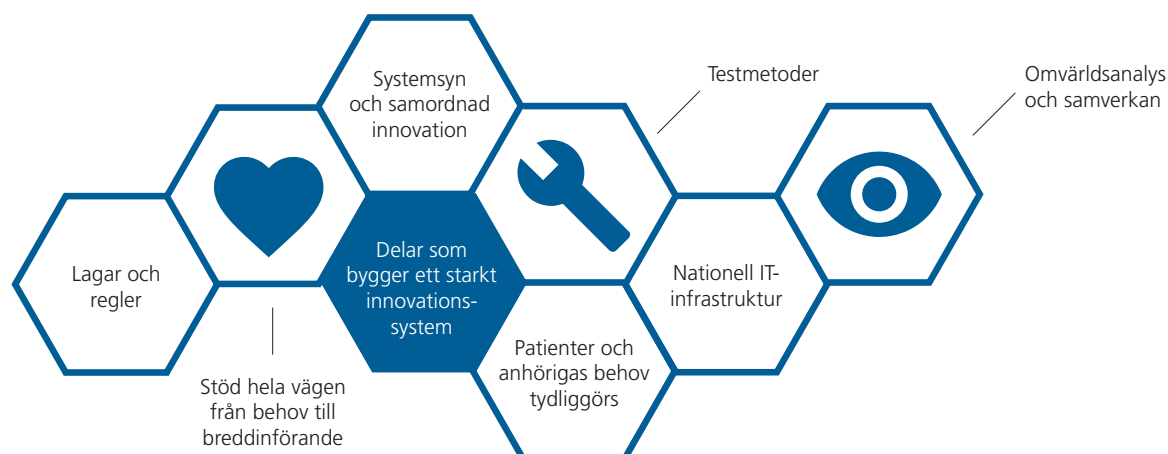
Innovationsplattformen arbetar för att hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen ska ha ett starkt och hållbart innovationssystem som bidrar till att:

- främja innovationer i hälso- och sjukvården
- säkerställa att samverkan med akademi och företag tillgodoser vårdens och patienters behov

Innovationsplattformens mål för 2019 var att:

- tydliggöra en innovationsprocess för hälso- och sjukvården i VGR
- bidra till ökad användning av tjänstedesign i hälso- och sjukvården, i samverkan med enheten Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling
- utveckla metoder för effektutvärdering av innovation
- vidareutveckla Grants Office i VGR i samverkan med Gothia Forum
- etablera och vidareutveckla hållbara former för samverkan mellan akademi och näringsliv

Nedan följer en redogörelse för konkreta aktiviteter och händelser kring varje mål.

¹ SKR (skr.se)

² En nationell strategi för life science, Regeringen, 2019

1.1 En tydlig innovationsprocess för hälso- och sjukvården i VGR

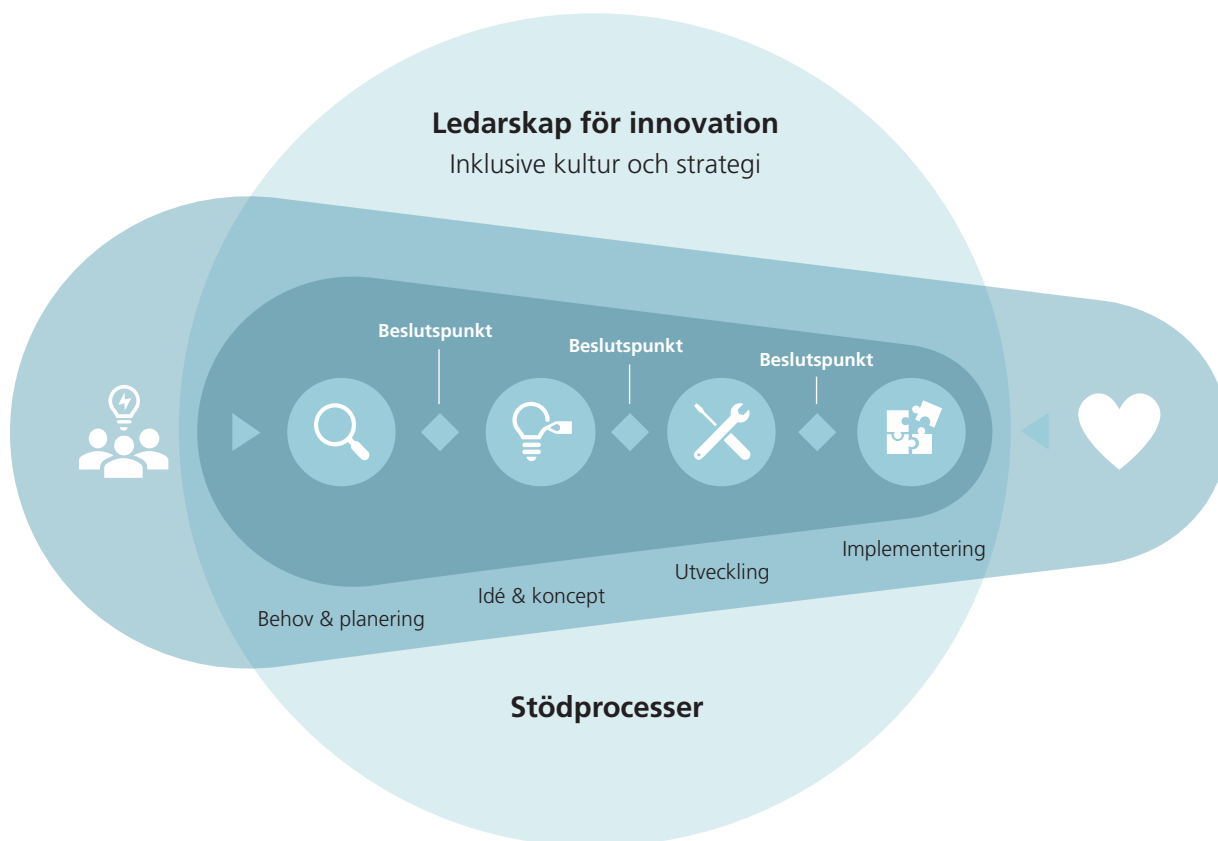
För att effektivt kunna utveckla och implementera nya lösningar³ i hälso- och sjukvården i VGR krävs ett starkt innovationssystem och en tydlig innovationsprocess. Ett av Innovationsplattformens mål för 2019 var därför att tydliggöra en första version av en innovationsprocess för hälso- och sjukvården och förankra den med intressenter inom och utanför VGR.

På uppdrag av Koncernstab regional utveckling genomfördes en kartläggning av behov, styrkor, brister och hinder inom innovationssystemet i hälso- och sjukvården. Arbetsgruppen genomförde intervjuer, arbetsmöten och workshops med drygt 60 personer, som på olika sätt har beröring till innovationssystemet i VGR. Resultatet av kartläggningen har förankrats hos Koncernledningen i VGR för beslut om vidare arbete. Kartläggningen resulterade i en nulägesrapport som har blivit en viktig del i det fortsatta arbetet.

Arbetet har fokuserat på två områden:

- påbörja arbetet med att ta fram en hållbar innovationsprocess som knyter an till VGR IT:s och Koncerninköps stödprocesser
- utveckla en hållbar innovationsprocess för innovationer som har sitt ursprung i VGR men som behöver vidareutvecklas i samverkan med andra aktörer, exempelvis inom näringslivet

Arbetet har resulterat i en första version av en innovationsprocess för hälso- och sjukvården i VGR (se bild nedan).

³ Nya lösningar kan innebära nya produkter, tjänster, processer, organisationsinnovationer och system

1.2 Tjänstedesign – främjar innovation utifrån verkliga behov

Tjänstedesign är en iterativ (testande) process som kan användas för att utveckla innovativa tjänster och produkter. Processen är samskapande och utgår från användarens (patientens, närståendes eller medarbetares) behov och upplevelser. På så vis säkerställs att innovationer fokuserar på reella behov – inte antaganden. Innovationsplattformen strävar efter att tjänstedesign ska vara en självklar del i allt innovationsarbete som pågår inom hälso- och sjukvården i VGR. Under 2019 deltog vi bl.a. i projektet Förlossningsvård och kvinnors hälsa samt i planeringen av nya Högsbo Specialistsjukhus.

Förlossningsvård och kvinnors hälsa

Tillsammans med enheten Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling har Innovationsplattformens tjänstedesigner arbetat med att förbättra förlossningsvården i VGR. Under 2019 har Innovationsplattformen dels stöttat barnmorskor som jobbar inom Regionhälsan i Skaraborg för att utveckla deras verksamheter utifrån behov. Barnmorskorna har även testat att erbjuda ett digitalt eftervårdsmöte (efter förlossning). Innovationsplattformen genomförde efterföljande workshops för att utvärdera vad vårdmötet haft för effekt och vilket värde som skapats.

Högsbo specialistsjukhus

Under 2019 har tjänstedesigners från Innovationsplattformen stöttat i planeringen av nya Högsbo specialistsjukhus, vilket är en del av VGR:s satsning på närsjukvård. Patienters upplevelser av vården har samlats in för att analyseras vilket har resulterat i en s.k. patientresa.

Bild från workshop inom projektet Förlossningsvård och kvinnors hälsa

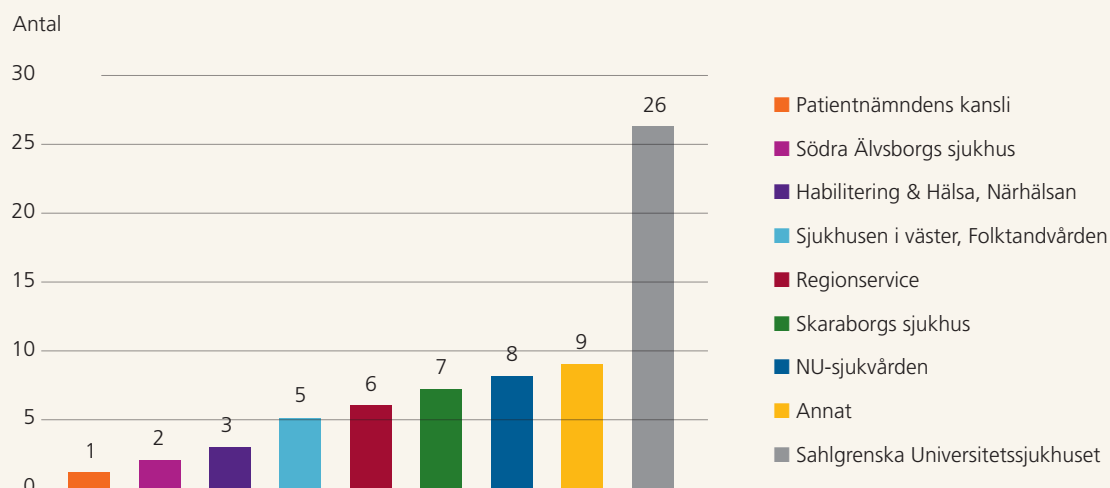
Även medarbetarnas behov och upplevelser har fångats upp under arbetets gång. Detta har bl.a. skett genom workshops med medarbetare på Frölunda Specialistsjukhus, behovskartläggningar och observationer av olika processer. Dessutom utfördes prototyptest av det framtida sjukhusets självvincheckning.

Utbildning i tjänstedesign

För att öka kunskapen om tjänstedesign hos hälso- och sjukvårdens medarbetare i VGR har Innovationsplattformen, tillsammans med enheten Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling, hållit flera kurstillfällen under 2019*. Intresset för att lära sig mer om tjänstedesign är stort.

* Innehållet har utformats av Innovationsguiden

Representerade förvaltningar vid kurstillfällena

Utbildningen i tjänstedesign har verkligen fått mig att tänka lite mer kritiskt, och oftare försöka fråga patienten vad de egentligen behöver och efterfrågar, och vad de tror hade kunnat bli bättre.

Barnmorska i Skaraborg

1.3 Mäta effekter och värdet av innovation

För att mäta en innovations skapade effekter och värde kan det vara lämpligt att utföra en s.k. effektutvärdering. Ett av Innovationsplattformens mål för 2019 handlade om att utveckla metoder för en sådan utvärdering. Kortfattat handlar en effektutvärdering om den datainsamling och analys som sker *efter* innovationsprocessens sista fas – implementering. Resultatet kan leda till evidens, tendenser eller upplevelser. Syftet är att få kunskap om innovationens effekter och dess skapade värde, ett resultat som kan ge värdefullt underlag för en eventuell spridning och breddinförande i hälso- och sjukvården.

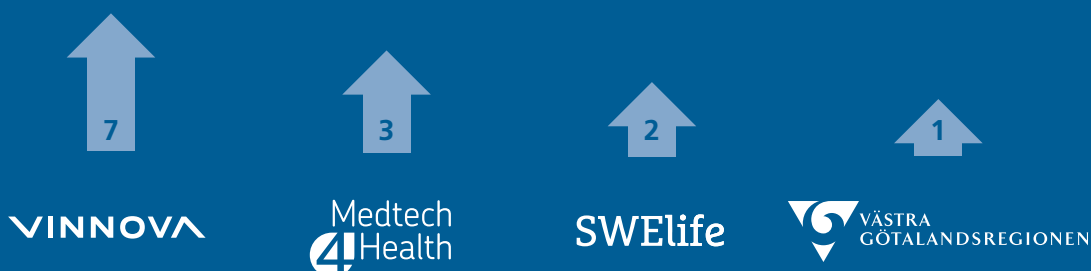
Innovationsplattformens arbete har resulterat i en guide som bland annat bygger på Socialstyrelsens rapport *Att göra effektutvärderingar* (2012), samt *Innovationsguiden* från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Guiden riktar sig främst till de innovatörer i hälso- och sjukvården som sällan, eller aldrig, jobbar med den här typen av utvärderingar. Steg-för-steg lotsas de igenom effektutvärderingsprocessen och får många bra tips på vägen. Guiden publiceras och tillgängliggörs under våren 2020.

1.4 Grants Office – expertstöd i ansökningar och innovationssamarbeten

Under 2019 hade Innovationsplattformen som mål att tillsammans med Gothia Forum vidareutveckla Grants Office för hälso- och sjukvården i VGR. I juni 2019 anställdes en projektledare hos Innovationsplattformen för att utveckla och etablera funktionen. Genom Innovationsplattformens Grants Office kan medarbetare i hälso- och sjukvården få hjälp med formulering av ansökan och rådgivning kring samarbeten, administration och ekonomi. Andra viktiga frågor som kan hanteras inom Grants Office handlar om hälso- och sjukvårdens juridiska förutsättningar vid samverkansprojekt med externa parter, samt upphandlingsfrågor, budget och bokföringsfrågor.

Tillsammans med Gothia Forum, vars Grants Office stöttar forskningsfinansiering, utvecklas en gemensam process för hur stöttning vid ansökningar av externa medel ska gå till inom hälso- och sjukvården i VGR. Arbetet med processen fortsätter under 2020.

2019 har Grants Office stöttat ansökningar till följande bidragsgivare

1.5 Samverkan med akademi och näringsliv

I den nationella strategin för life science⁴ framhålls att samverkan är viktig inom det regionala ansvaret att planera och genomföra hälso- och sjukvård. Under 2019 har Innovationsplattformen vidareutvecklat och etablerat former för hur hälso- och sjukvården i VGR ska kunna samverka med akademi och näringsliv, för att skapa innovationer som möter hälso- och sjukvårdens behov.

Innovationsplattformen får kontinuerligt förfrågningar från externa parter. Under 2019 hanterade vi närmare 100 ärenden gällande bl.a. företagsuppdrag eller andra behov hos akademi och näringsliv.

Inn2Health – samverkan utifrån vårdens och patienters behov

I januari 2019 startade Inn2Health – ett unikt branschöverskridande samarbete med regionens innovationsaktörer. Från VGR ingår Innovationsplattformen och Koncerninköp. Andra aktörer är Johanneberg Science Park, Lindholmen Science Park, Sahlgrenska Science Park, Science Park Borås, Science Park Skövde, Wargön Innovation/Innovatum samt MedTech West. Inledningsvis fokuserar projektgruppen på uteblivna patientbesök, för att se hur den negativa trenden kan brytas. Andra utmaningar som berörs är färdighetsträning och simulering inom artroskopi. Kärnan i projektet är att utveckla hållbara processer som utgår från hälso- och sjukvårdens behov, och där parter från industri, akademi och hälso- och sjukvård samverkar för att skapa och testa lösningar. Projektet leds av Sahlgrenska Science Park och finansieras av Regional Utveckling (VGR) och Tillväxtverket.

Samverkan kring testbäddar

Genom Business Region Göteborg har Göteborgs Stad identifierat testbäddar som ett prioriterat område att utveckla. Även Socialstyrelsen rekommenderar arbete med testmiljöer⁵. Därför fick Innovationsplattformen, Sahlgrenska Science Park (SSP) och Gothia Forum i uppdrag att tillsammans utveckla nya testbäddsverksamheter och stärka de som redan existerar inom hälso- och sjukvården i VGR. Regionala Utvecklingsnämnden (RUN) har beviljat medel för projektets första del som handlar om att kartlägga existerande testbäddsverksamheter i hälso- och sjukvården. Även näringslivets behov av testbäddar i hälso- och sjukvården berörs. I december höll Innovationsplattformen och Gothia Forum ett gemensamt seminarium om testbäddar i hälso- och sjukvården. Under 2019 har Innovationsplattformen och SSP även ingått i Testbädd Göteborgs arbetsgrupp som leds av Business Region Göteborg.

⁴ En nationell strategi för life science, Regeringen, 2019

⁵ Möjligheter och hinder för innovation i vård och omsorg, Socialstyrelsen, 2018

Vad är en testbädd?

En testbädd är en fysisk eller virtuell miljö där företag, akademi och andra organisationer kan samverka vid utveckling, test och införande av nya produkter, tjänster, processer eller organisatoriska lösningar.

De förekommer på tre nivåer

2. Innovationsfonden

För att ta tillvara på medarbetares och verksamheters innovativa idéer avsätter hälso- och sjukvårdsstyrelsen 20 miljoner kronor till den årliga utlysningen av Innovationsfonden. Pengarna ska hjälpa verksamheter och deras medarbetare att utveckla, testa, använda eller utvärdera nya innovativa produkter, processer, tjänster eller metoder inom hälso- och sjukvården.

Innovationsplattformen ansvarar för ansöknings- och granskningsprocessen, samt erbjuder coachning – d.v.s. expertstöd – till alla beviljade projekt. Innovationscoacherna följer projekten under pågående arbete, bidrar med kunskap om tjänstedesign och andra metoder, samt erbjuder innovationsrådgivning vid behov. Av 117 sökande beviljades 38 projekt medel för innovationsarbete under 2019.

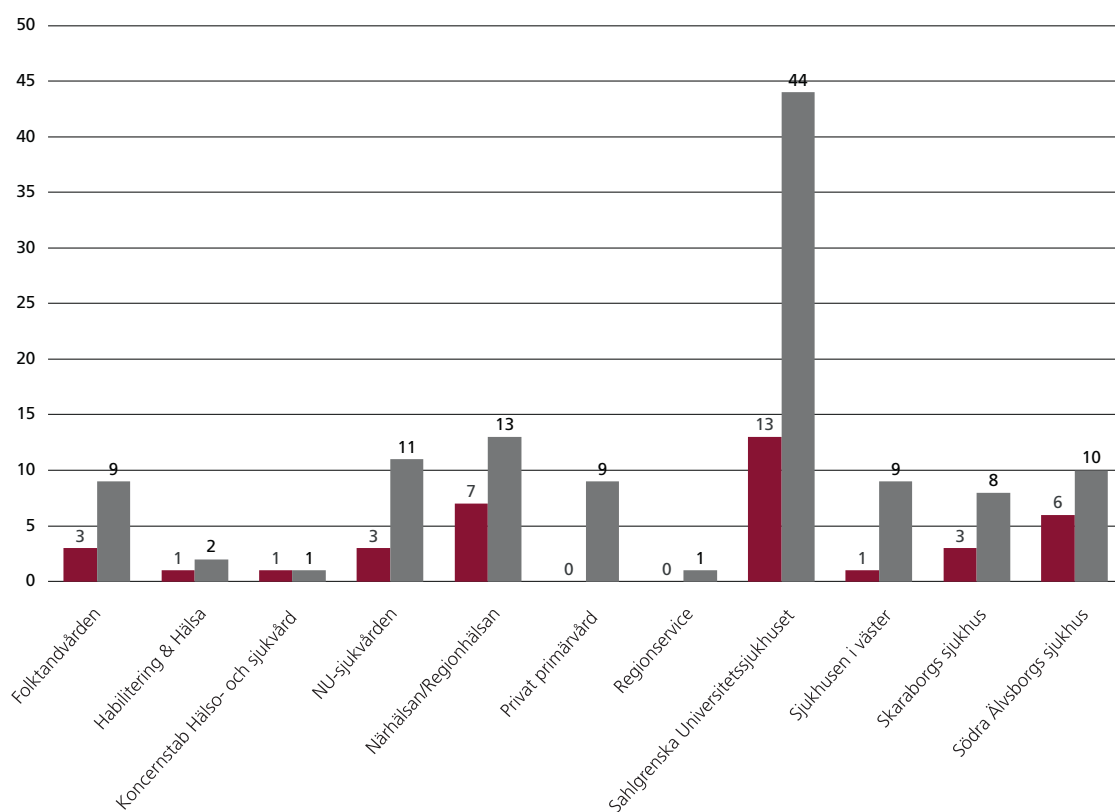
Innovationsfonden har en viktig funktion för att möjliggöra att omställningen av vården sker med medarbetarnas delaktighet genom att tillvarata medarbetares innovativa idéer.

Budget 2019, Västra Götalandsregionen

Statistik Innovationsfonden 2019

Beviljade ansökningar (38) Ansökningar (117)

3. Strategiskt projekt

– Sveriges första ST-utbildning inom innovation och teknik

I november 2019 startade en ST-utbildning inom innovation och teknik på Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU). Utbildningen är en strategisk satsning som initierats av sjukhusdirektör, Ann-Marie Wennberg Larkö, och hittills har nio ST-läkare antagits.

Programmet, som är det första av sitt slag i Sverige, har tagits fram av ST-kansliet på SU och Innovationsplattformen. Representer från styrkeområdet Hälsa och teknik vid Chalmers tekniska högskola, har också varit med i planeringen. Innovationsplattformen deltar både i styrgrupp och programledning, samt bidrar med kunskap kring innovationsledning i offentlig sektor.

Innovationsledning och nya tekniska möjligheter är viktiga komponenter för att möta de utmaningar som hälso- och sjukvården står inför. Satsningen på ST-utbildningen ska skapa en viktig spetskompetens inom innovation och ny teknik i vården. Utbildningen har fått stor medial uppmärksamhet.

Utbildningens innehåll

- Teknikteori
- Innovationsteori
- Nätverk & samverkan
- Etik, miljö & hållbarhet
- Auskultation i innovativ miljö utanför hälso- och sjukvården
- Teknikorienterat innovationsprojekt

Område ST-läkarna arbetar inom

- Akutsjukvård
- Anestesi/Intensivvård
- Geriatrik
- Kardeologi
- Ortopedi
- Radiologi

4. Innovationsfrämjande aktiviteter – regionalt och nationellt

Under 2019 har Innovationsplattformen främjat innovation genom olika aktiviteter, både på regional och nationell nivå.

4.1 Möjligheter och hinder för innovation i sjukhusvård

För att innovationer ska kunna uppstå och spridas krävs ett fungerande innovationssystem. När det gäller ett sjukhus är det dock inte självklart hur innovationssystemet fungerar. I november 2019 startade forskningsprojektet ”Innovationssystemet för ett sjukhus – att förstå möjligheter och hinder för innovation i sjukhusvård”. Med ledning av Högskolan i Skövde ingår Innovationsplattformen, Jönköping University och Skaraborgs sjukhus i projektets samtliga faser. Målet med projektet är att kartlägga innovationssystemet på Skaraborgs sjukhus och att ta fram en metod för att förstå och jämföra innovationssystem inom andra sjukhusförvaltningar. Projektet pågår till och med 2021 och finansieras av Vinnova, inom utlysningen ”Innovationsledning och organisering – forskning för ökad innovationsförmåga”.

4.2 Innovationsplattformen medlem i nytt AI-råd

AI-rådet har som funktion att säkerställa en regional samordning av frågor kring artificiell intelligens. Rådet ska agera som stöd- och referensgrupp till koncernledningen för hälso- och sjukvård, men ska också samla regionens kompetens kring hur AI kan utvecklas och tillämpas i hälso- och sjukvården. Medlemmarna, däribland Innovationsplattformen, är utsedda av regiondirektör Ann-Sofi Lodin. Rådet ska bl.a. säkerställa en god samverkan med aktörer som AI Innovation of Sweden och Chalmers AI Research Center.

4.3 Life Science West – samverkansgrupp

Innovationsplattformen ingår i samverkansgruppen Life Science West som leds av Sahlgrenska Science Park. I gruppen ingår också Gothia Forum, Regional utveckling (VGR), MedTech West, AstraZeneca BioventureHub och Business Region Göteborg. Syftet med samverkansgruppen är att utveckla och effektivisera innovationsstödet inom life science i Västsverige. Gruppen underlättar även för andra projekt inom hälso- och sjukvården i VGR. Ett exempel är Engineering Health, en konferens som hölls i mars 2019, där flera parter från samverkansgruppen deltog. Ett annat exempel är testbäddsprojektet i VGR (se kapitel 1.5).

4.4 Samordnare för innovation och klinisk prövning på Södra Älvsborgs sjukhus (SÄS)

I maj 2019 tillsattes en ny tjänst för innovation och klinisk prövning på SÄS forskningsenhet (FoUI). Innovationsplattformen finansierar en del av tjänsten som är ett led i att bygga upp ett hållbart innovationssystem i hälso- och sjukvården. Tjänsten fokuserar på att samordna och stärka samarbetet mellan Innovationsplattformen och SÄS FoUI, vilket bland annat bidrar till att bygga upp infrastrukturen för innovation. Även det operativa stödet stärks i form av innovationsrådgivning och coaching av projekt som beviljats medel ur Innovationsfonden.

4.5 Innovationsstöd i Fyrbodal

Som ett led i att stärka innovationssystemet i regionens förvaltningar påbörjades under 2019 en behovskartläggning i Fyrbodal. Syftet var att undersöka behovet av ett innovationsstöd i hälso- och sjukvården, akademien och kommunen. Detta har skett genom intervjuer med representanter från Folk tandvården (FoU), Högskolan Väst, NU-sjukvården (område 3 och FoU), Närhälsan Färgelanda Innovationsvårdcentral, Primärvården (FoUU och områdeschefer), Samverkande sjukvård, Sotenäs kommun och Vårdsamverkan i Fyrbodal. Intresset har varit stort och det sammanställda resultatet kommer fungera som underlag för ett fortsatt arbete. Arbetet har också förankrats med Innovationsplattformens ledningsgrupp och FoUU primärvård i Fyrbodal.

4.6 Funktionsgrupp för Digital Hälsa på Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU)

Funktionsgrupp Digital Hälsa (FDH) är en ny funktionsgrupp inom SU. Tillsammans med chefsläkare, patientföreträdare, Omvårdnadskvalitet, samordnare för informationssystem m.fl., ingår Innovationsplattformen i funktionsgruppen. FDH ska arbeta för att utvecklingen av IS/IT inom SU sker sammanhållet och att det finns ett standardiserat arbetssätt, inklusive gemensamma termer och begrepp. Detta för att säkra att det samlade IS/IT-stödet nyttjas på bästa sätt och skapar värde – främst för patienter, närstående och medarbetare.

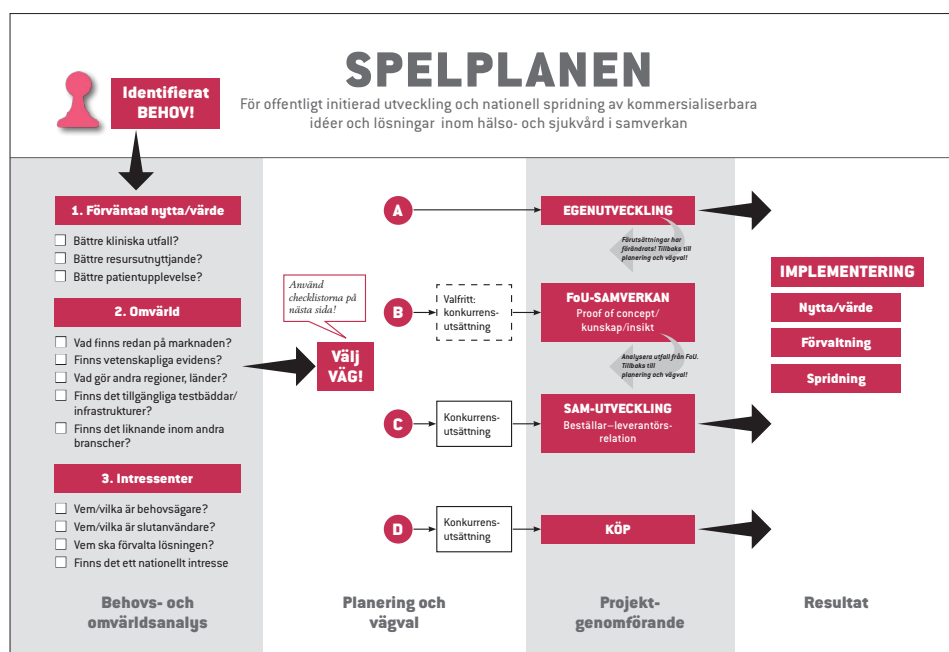
4.7 Regionöverskridande innovationssamverkan i samband med Vitalis 2019

Under e-hälsokonferensen Vitalis i Göteborg höll Innovationsplattformen ett gemensamt föredrag tillsammans med Innovation Skåne och Innovationsplatsen på Karolinska Universitetssjukhuset. Syftet var att visa vilken roll innovationsstödjande verksamheter har i innovationssystemet och hur verksamheterna arbetar för effektivare samverkan mellan vård, akademi och näringsliv. Presentationen syftade också till att förtydliga rollen som offentlig sektor har i innovationsprocessen, samt visa värdet av att arbeta utifrån vårdens behov.

4.8 Spelplan för bättre utveckling och upphandling

Sweper – Swedish Personalized Medicine – är ett nationellt initiativ inom det Vinnova-finansierade innovationsprogrammet Swelife. Målsättningen är att förbättra möjligheterna för life science-sektorn i Sverige att kunna använda data från t.ex. blodprov eller personliga hälsoappar, för att skapa innovativa lösningar för bättre hälsa. Innovationsplattformen har ingått i projektet tillsammans med Region Stockholm, Region Västerbotten och Region Skåne. Tillsammans tog gruppen fram en ”spelplan” som tar upp viktiga frågor som offentliga aktörer inom hälso- och sjukvården bör ta ställning till vid utveckling av nya lösningar som har potential att spridas nationellt och kommersialiseras. Avgränsningen mellan offentligt finansierade initiativ och konkurrensutsatta initiativ är viktig för att undvika konkurrenssnedvridande.

Förhoppningen är också att spelplanen ska bidra till ökad tydlighet och gemensamt språkbruk i interaktioner med olika aktörer. Det kan i sin tur bidra till mer effektiv utveckling och implementering. Spelplanen förvaltas gemensamt av regionerna och Swelife och kan ses som ett levande dokument.

Spelplan för bättre utveckling och upphandling, 2019

Regionala stödfunktioner för forskning och innovation

Innovationsplattformen ingår i Västra Götalandsregionens ekosystem som verkar för att stödja forskning och innovation. Här är några exempel:*

ALF Västra Götaland: VGR och Göteborgs universitet samarbetar och utlyser forskningsmedel med syfte att utveckla ny kunskap för en god vård för invånarna i Västra Götaland.

Biobank Väst erbjuder tjänster och kompetent vägledning i biobankning till forskare inom hälso- och sjukvård, akademi och näringsliv.

Gothia Forum är en mötesplats och resurs för medarbetare inom klinisk forskning i VGR.

Medicinska biblioteken erbjuder litteratursökningar, handledning i informationssökning och EndNote samt rådgivning vid strategisk publicering.

HTA-centrum möjliggör verksamhetsbaserad Health Technology Assessment – utvärdering av tekniker och metoder i hälso- och sjukvården.

Koncerninköp ansvarar för hållbar upphandling inom regionen och hanterar alla inköpsprocesser och kontakter med leverantörer.

Lokala FoU-enheter stöttar medarbetare i VGR i exempelvis vetenskapliga projekt eller utvecklings- och innovationsarbete.

Ordnat införande avgör vilka nya läkemedel och metoder som ska införas i sjukvården – med syfte att uppnå en rättvis, jämlik och effektiv vård.

VGR IT är Västra Götalandsregionens IS/IT-organisation som ansvarar för utveckling, drift och support av IT-infrastruktur, applikationer och telefoni.

* Listan är tagen ur Stöddokument för ökad innovationsförmåga i verksamheten, Innovationsplattformen, 2019

Intresserad av att läsa mer om Innovationsplattformens arbete?

Välkommen att besöka vår hemsida
vgregion.se/innovationsplattformen

Du kan även kontakta oss på
innovationsplattformen@vgregion.se

Källor

Att göra effektutvärderingar, Socialstyrelsen, 2012
Budget 2019, Västra Götalandsregionen, 2018
Engineering Health sahlgrenska.se/forskning/engineeringhealth
En nationell strategi för life science, Regeringen, 2019
Innovationsguiden innovationsguiden.se
Innovationsplattformen vgregion.se/innovationsplattformen
Möjligheter och hinder för innovation i vård och omsorg, Socialstyrelsen, 2018
SKR – Sveriges Kommuner och Regioner skr.se
Swelife swelife.se/projekt/sweper
Vinnova vinnova.se
Stöddokument för ökad innovationsförmåga i verksamheten, Innovationsplattformen, 2019